

УИЛЯМ САРОЯН МИЛО ДЕТЕ

Превод от английски: Нели Константинова, 1971

chitanka.info

Стаята бе просторна, на седмия етаж на хотел „Блекстоун“, на улица О’Фаръл в Сан Франциско. Вътре нямаше нищо, което да го задържи, освен портативния радио-грамофон, едничката плоча и мрака.

В стаята влезе усмихнат и се заразхожда, мъчейки се да реши какво да прави. Имаше на разположение още шест часа и понеже времето бе достатъчно, не искаше да мисли за това.

Повече не забелязваше стаята. Денем трансперантите на единствения прозорец я правеха тъмна. Вечер запалваше лампата в банята и оставяше вратата пооткрехната, да му свети колкото да не се блъска в мебелите. Но въпреки това се спъваше. И то не че не можеше да ги види, а просто защото отново бе сам и изобщо не гледаше. Нямаше какво да гледа вече.

Припомни си всичко.

В сърцевината на всичко бе споменът за нея.

Крачеше тихо из стаята, обръщаше се, блъскаше се в рамката на вратата, в ръбовете на столовете и в разни други предмети, движеше се несъзнателно с ослепен от спомена поглед. Внезапно спря, свали си шапката и палтото, протегна се и разтърси глава, както правеше на ринга, като е объркан.

Нищо нямаше.

Можеше да продължава сякаш изобщо не бе я познавал. Можеше да бъде невъздържан в постъпките си, да се смее високо и все някой ден щеше да се оправи. Можеше да я кара като всеки друг на света, но се съмняваше дали му се иска така. Лазери бе казал, че сега е в по-добра форма от друг път, но Лазери нямаше представа от онова, което знаеше той.

Ароматът на косата ѝ, вкусът на устните ѝ и чертите на лицето ѝ се възвръщаха в него. Стомахът му се сви. Усмихна се и седна на леглото. След малко стана, отиде до портативния грамофон, включи го и сложи игличката върху плочата. После се излегна по корем на леглото и заслушан в музиката, се замисли за нея. „Мило дете — каза си той, — споменът за теб е едничката истина, която зная. Нашата обич е едничката красота в живота ми. В сърцето ми е останал един-единичък смях, смехът на твоето сърце в моето, когато бяхме заедно“.

Телефонът иззвъня. Знаеше, че е Лазери. Стана и спря грамофона.

— Джо? — обади се Лазери.
— Да.
— Добре ли си?
— Абсолютно.
— Помниш ли какво ти казах?
— Какво ми каза?
— Да не го взимаш надълбоко.
— Това и правя.
— Не откачай!
— Добре.
— Какво ти е?
— Нищо, спях.
— Така ли? Добре, ще се видим в девет.
— О кей.
— Нещо става с теб — каза Лазери.
— Глупости.
— Има нещо — каза пак Лазери. — Пристигам веднага.
— Нищо няма, спях — рече Джо. — Ще се видим в девет.
— Гласът ти нещо не е в ред — каза Лазери.
— Добре съм.
— Нали си сам в стаята си?
— Да.
— Джо — рече Лазери, — какво има?
— Ще се видим в девет — каза Джо.
— Нали няма пак да ми правиш номера?
— Няма.
— О кей — каза Лазери. — Щом си добре, това ми стига.
— Добре съм.
— О кей — рече Лазери. — Щом искаш да бъдеш сам, стой си.

Само не откачай.

— Ще се видим в девет — повтори Джо.

Върна се към грамофона, пусна плочата, после реши повече изобщо да не я слуша. Ето какво ще направи. Няма повече да слуша плочата. Ще я счупи. Ще махне грамофона. Ще дигне трансперантите от прозореца. Ще запали всички лампи и ще си отвори очите. Ще се връща в стаята само да спи. Ще иде в игралния дом на Търк стрийт и ще намери едно-две от момчетата. Ще залага и ще ги слуша да

разговарят за карти, коне и разни други грижи, които ги вълнуват. Ще отиде на едно-две места, където е ходил и по-рано, и ще намери някои от момичетата, които познава. Ще им поръча да пият, ще ги пита как си живеят и ще ги слуша да му разправят всичките си грижи. И повече няма да бъде сам.

Разсмя се, отначало тихо, после с пълно гърло. Смееше се на себе си — над жалката комедия на собствената си мъка. После вече се смееше на всички живи хора и взе да му се струва, че всичко пак ще се оправи. Щом можеш да се смееш, ще можеш и да живееш. Ако можеш да гледаш на нещата по този начин, ще изтърпиш всичко. И както се смееше, изведнъж чу и *тя* да се смее с него, тъй ясно, като че е в стаята. Прилоша му пак и млъкна — нямаше никаква полза.

Спомни си я като жива да се разхождат заедно по една от многото улици на един от многото градове; лицето ѝ, детинско и тържествено, движенията ѝ до него, плахи и невинни, гласът ѝ, тъй трогателен и млад, че го караше да спира и да я прегръща, където и да са, а тя казваше сериозно: „Джо, хората гледат.“

Спомняше си как влизат двамата в някоя от многото стаи, нейното присъствие — едничкото добро и красиво нещо в живота му. Спомняше си сладостта на устните ѝ и тихото тупкане на сърцето ѝ, забързващо до внезапното стенание, което пораждаше у него такава огромна нежност, че бе просто непоносима, нежност, която винаги бе крил, защото никога не е имало кому да я даде.

Крачеше из тъмната стая и си припомни колко бе невнимателен към нея оная вечер, като се върна в къщи и я завари да слуша плочата. Посочи грамофона и попита: „Откъде дойде това?“

Спомни си как изтича към него и го прегърна и как той я отблъсна. Спомни си как тя се отдръпна от него и каза: „Взех го на изплащане. Ако не го искаш, ще им кажа да си го вземат обратно. Мислех, че ще ти хареса.“

Плочата свиреше и макар да си знаеше, че е нещо, което много обича, от което има нужда и което бе искал от много време, продължаваше да се държи грубо. Тя едва се сдържаше да не заплаче, не знаеше къде да се дене, какво да стори. Запъти се плахо към грамофона и понечи да го спре, но той ѝ викна да го остави. Тя се обърна и почти изтича в другата стая, а той остана пред грамофона с шапка на главата да изслуша плочата до края. После го изключи,

излезе из града и се върна чак след пет сутринта. Тя беше заспала. Не можеше да проумее какво право бе имал да я познава, да ѝ говори, да живее в един дом с нея, да я докосва. Наведе се над нея, целуна я леко и я видя с отворени очи.

— Моля те, прости ми — каза той.

Тя седна усмихната в леглото, обгърна го с ръце, а той целуна устните ѝ, после носа, очите, ушите, челото, шията, раменете, ръцете, пръстите и ѝ говореше:

— Моля те, запомни едно нещо, детето ми. Не обръщай внимание какво говоря понякога, аз те обичам. Понякога може да откачам, но не забравяй, че те обичам. Моля те, помни това.

Съблече се, легна в своето легло и заспа. Събуди се, когато тя дойде при него, прегърна я със смях, а тя шепнеше името му по тъжния, сериозен начин, както правеше винаги, като разбереше, че всичко пак е наред.

Във Вентура наеха един апартамент, защото в тази област щеше да има три мача: в Лос Анжелос, в Холивуд и в Пизмо Бийч. Взе я със себе си в Холивуд за срещата с Кид Фуенте, индианеца, защото знаеше колко ѝ се иска да го види на ринга. Взе ѝ място на първия ред, а след мача тя му каза, че е седяла до Робърт Тейлър и Барбара Стенуик^[1] и че те били много любезни с нея.

— Надявам се, че не си им искала автограф — каза той, а тя се оживи и каза:

— Взех, Джо.

— Добре — каза той, — но трябваше и те да ти поискат.

— О, те бяха толкова мили — рече тя. — Сигурна съм, че им хареса.

— Сигурно — каза той. — Сигурно, сигурно. Тоя мълчалив индианец просто ме съсипа. Чудя се как победих. Предполагам, че просто се е изморил. След два-три месеца би могъл да ме унищожи.

— Чудесен си на ринга — каза тя.

Спомни си този мач, защото тя говореше често за него. Беше в шест рунда. Още на четвъртия бе почти победен. Тя беше схванала и избягваше да говори за това, но един ден каза:

— Едва не се разплаках.

— За какво говориш? — попита той.

— За мача — отвърна тя. — Всички крещяха, а не можех да разбера за теб ли бяха или против теб. И почти се заплаках.

— Кога беше това?

— Не зная. Толкова бях развълнувана. Той удряше жестоко, ти беше в ъгъла и всички ставаха прави и крещяха. Струваше ми се, че мен удря.

Спомни си как, притиснат в ъгъла, получаваше тежки удари, без да успее да връща. Не разбираше дали няма да бъде победен и си казваше: „Ще те извадят от строя за нищожно време в тази борба.“ Опитваше да се измъкне, но нямаше накъде. Съвсем неочаквано индианецът се свлече на земята, бе изтощен. Спомни си да му казва: „Е, добре, Кид, свърши.“ Разбра, че сега ще се оправи, защото до края на рунда оставаха не повече от петнайсет секунди. В тези секунди се напрегна и събра всички сили. Индианецът бе изтощен и не можеше нищо да направи; точно преди гонга му нанесе много тежък удар. Индианецът падна и го погледна изумен: как бе възможно изобщо човек да понесе толкова удари и при това още да е тъй силен.

Гонгът спаси индианеца, но до края на боя вече бе слаб и той го прати в нокдаун по веднъж в останалите два рунда.

— Беше лош момент — каза ѝ той. — По начало щях да бъда бит, ако индианецът не бе се уморил. Не може да се биеш така отпуснато по средата на рунда, освен ако не искаш да си пазиш силите за края.

— Добре изглеждаше — рече тя. — И нямаше вид на човек, който е ядосан. Нали не беше ядосан?

— Ядосан ли? — повтори той. — На кого да се ядосвам? И този беден индианец се бие като мен само за да изкара малко пари. Ни той има нещо против мен, ни аз против него. Ако можеше да ме победи, щеше да го стори, ако аз мога да го победя, ще го сторя и аз.

— Да, а аз едва не се заплаках. През останалото време от мача ти изглеждаше толкова добре, но като те притисна в ъгъла, единственото, което виждах, бе как някой непрекъснато получава удари.

— И на мен самия не ми се хареса — рече той.

Добре, че не бе виждала някоя от слабите му срещи — първите, онези, когато му нанасяха безброй удари. По-късно бе вече достатъчно трениран и можеше да ги избягва. Рядко прибягваше до

преимуществото да влиза в клинч, но ако положението станеше крайно тежко и нямаше друг изход, той го правеше, отпочиваше си няколко секунди и се опитваше да определи как да се бие през останалите секунди от рунда. Обикновено завършваше успешно всеки рунд и ако бе контузен преди това, си възвръщаше силите. Несъмнено имаше добър обстрел, краката му бяха здрави и дори и зашеметен, не се разтреперваха и стоеше солидно.

След като видя борбата му с Кид Фуенте, тя вече не поиска да идва на мач. В дните, когато имаше среща, тя се чувстваше зле, просто болна на легло и се молеше. Пускаше грамофона и слушаше плочата, която бе станала тяхната музика, песента на техния съвместен живот. И когато се прибираще в къщи, той я заварваше бледа и болна, почти разплакана, да слуша плочата. Взимаше ръката ѝ и дълго я държеше, вслушваше се в туптенето на сърцето ѝ, успокояващо се малко по малко, прегръщаше я и се вглеждаше в очите ѝ. После казваше: „Това значи само петдесет долара в повече, детето ми, но победих.“ И тя разбираше, че в него няма никаква суетност и разбираше какво иска да каже. После го питаше какво ще иска. Шунка с яйца? Уиски със сода? Какво ще иска? Втурваше се по престилка да приготви храната, суетеше се наоколо със съдините и слагаше всичко на масата.

Сядаше да хапне, дори да не е гладен. Просто защото не е бил победен. Загубеше ли, изпадаше в много лошо настроение, ужасно се срамуваше, че се държи така зле с нея, а тя не знаеше къде да се дене, но както биваше груб към нея, изведнъж ѝ казваше високо: „И все пак не ставай глупчо; не обръщай внимание на приказките ми, защото просто не съм на себе си. Провалих целия мач.“

Когато се върна след срещата си със Сами Кауфман от Ню Йорк, бе в много лошо състояние. Главата му тежеше, устните му бяха подпухнали, лявото му око потрепваше, болеше го всяко мускулче от тялото и той непрекъснато ругаеше, макар боят да бе минал добре и успешно.

Въпреки това вечерта бе добре разположен към нея и тя му каза:

— Джо, моля те, откажи се. Можеш да печелиш пари и по друг начин. Нямаме нужда от много пари.

Той крачеше из стаите и говореше на себе си. По едно време внезапно се успокои, загаси лампите, сложи плочата на грамофона и седна да послушат заедно своята песен. Беше от Ян Сибелиус,

фрагмент от сюитата Крал Кристиан, наречен Елегия. Пуска плочата три пъти, после заспа от умора, а тя продължаваше да я пуска, докато след половин час той се събуди. Усмихна се и ѝ каза:

— Бих искал да се откажа момичето ми, но не знам друг начин да си изкарвам прехраната.

На другата седмица опита с комар, но губеше.

И повече не се отказа от бокса. Тръгнаха заедно нагоре-надолу по крайбрежието — на север до Сан Франциско, Сакраменто, Рено, Портланд и Сиатл, а после на юг по брега и в долината из градовете, където печелеше всички срещи, после Холивуд, Лос Анжелос и Сан Диего. И тогава изведнъж разбра. Отначало вместо да се почувства на седмото небе, се изплаши до смърт. Как ли не се мъчеше да не се страхува и гледаше тя да е в добро настроение, но мисълта непрекъснато го тревожеше. Тя бе толкова дребничка. Просто не знаеше какво да прави. Спомни си как една нощ му каза:

— Моля те, Джо, нека да го оставим. Толкова много го искам!

— Мислиш, че аз не го искам? — отвърна той. — Мислиш, че не искам да го имаме? То е *всичко*, което искам. То е *всичко*, което изобщо съм искал.

После замърмори на себе си.

— Какво, Джо? — попита тя.

— Добре ли се чувстваш? Мислиш ли, че можеш да го направиш? Не те ли е страх?

— Малко ме е страх — рече тя, — но, струва ми се, първия път всеки го е страх.

Месеците на очакване бяха най-щастливите в живота му. Всичко добро у него излизаше наяве, макар че непрестанно се безпокоеше. Дори на ринга бе по-добър от всякога. Всичките му мачове бяха добри, освен един и това бе срещата му с шампиона Корбет. Завършиха наравно, но много оспорвано и някои спортни коментатори казваха, че е спечелил той, други — че е Корбет и всички, особено Лазери, искаха преиграване.

Затова нея вечер щеше отново да се бие с Корбет. Имаше на разположение още шест часа. Спечелеше ли този мач, щяха най-сетне да хванат големите пари с Лазери. Вярваше, че в тази среща ще победи, но и да станеше, какво от това? Какво го интересуват сега парите? Да кажем, че спечели състезанието. Къде ще иде *след* мача?

— Аз съм умрял — каза си той. — Каква полза да се заблуждавам?

Както си мислеше за момичето, заспа. Щом се събуди, отиде, без да мисли, до телефона и поръча на централата в хотела да потърсят Корбет в залата Райънс и да го свържат с него. Само след миг телефонът иззвъня. Обади се и чу гласа на Корбет:

— Ало, ти ли си, Джо?

— Ралф — почна Джо, — искам да ти кажа, че тази вечер на всяка цена ще спечеля. Смятам, че е време да се оттеглиш.

На отсрещния край на жицата Корбет избухна в смях и взе да псува приятеля си на италиански.

— Ще те оправя, момчето ми — каза той. — Знаеш, че обичам агресивните боксьори.

— Да не кажеш, че не съм те предупредил — рече Джо.

— Ще се видим на ринга — каза Корбет.

Докато се поздравяваха на ринга, Джо му каза:

— Това ще ти е последната борба. — Корбет не разбра, че го казва на себе си.

— Добре, Джо — отвърна той.

Първият рунд бе светкавичен и яростен. Дори спортните коментатори не можеха да разберат какво става. Лазери побесня.

— Джо — каза му той, — какво мислиш да правиш? Няма да биеш Корбет по този начин. Бий се в неговия стил.

Вторият рунд бе по-кратък и по-яростен и от първия. По всяка вероятност бяха наравно, но това стана само защото той още не бе изморен. Музиката непрекъснато кръжеше из главата му, проникваше през рева на тълпата и се разнасяше в него, а в същото време сърцето му продължаваше да говори на момичето, да мечтае, че тя е още жива и си е в къщи, слуша тяхната песен и го очаква да се върне у дома и да я вземе в прегръдките си.

След втория рунд Лазери щеше да го набие.

— Джо — викаше му той, — слушай ме! Бий се в стила на Корбет. Той ще те убие.

(Нямам нищо против — казваше сърцето му. — Мило дете, всичко е наред).

Третият рунд, ако изобщо можеше да има разлика, бе по-кратък от първия и втория. Като се измъкваше от клинч, Корбет рече:

— Какво мислиш, че правиш, Джо?

— Гледам да те нокаутирам — отвърна Джо.

Корбет се засмя и почнаха отново да сипят удари, един след друг; спортните коментатори се споглеждаха и се опитваха да определят какво става.

Лазери беснееше.

— Джо — викаше той, — като че ли не говоря на теб. Работихме шест години. От нищо те направих голям боксьор. А сега пращаш шампионата по дяволите — шанса, за който се блъскахме толкоз години. Върви по дяволите, Джо! Дано в следващия рунд те повали.

В четвъртия рунд всичко тръгна наопаки. Лявата вежда на Корбет бе цепната, кървеше, той изглеждаше зашеметен и много по-слаб.

(Какво, по дяволите — казваше сърцето му, — ще падне ли Корбет в такъв момент?)

След рунда Лазери му каза:

— Джо, мисля, че го би... но ще говорим по-късно. Следващата ти среща ще бъде в Медисън Скуеър Гардън. Ще отидем малко във Флорида. Но ще говорим по-късно.

В петия рунд Корбет играеше мудро, ударите му бяха слаби и изглеждаше объркан. Към края на рунда падна и докато преброят до девет, се подпираше на коляно.

— Това бе най-хубавият ти мач, откак изобщо играеш — каза Лазери. — Спортните коментатори са луди по теб. Ти си истински шампион, Джо.

Някъде към края на шестия рунд играта бе прекратена, защото окото на Корбет беше в много лошо състояние.

Лазери бе луд от радост, но не разбираше какво се бе случило. Очевидно Джо бе водил голям бой — неговият стил бе съвършен за този мач. И все пак Лазери знаеше, че нещо някъде не е в ред.

— Джо — подхвана той в колата, — сега си шампион. Какво те тормози?

— Няма да се бия три-четири месеца, нали? — каза той.

— Поне два-три — отвърна Лазери. — Защо?

— Спечелихме повече пари, отколкото сме имали изобщо досега, нали?

— Имаме достатъчно за всеки от нас поне за две години — отвърна Лазери. — Но защо? Какво имаш наум?

— Нищо — каза той. („Мило дете“ — каза сърцето му.) — Мисля, че имам право на малко празненство?

— Разбира се, разбира се — отвърна Лазери. — Не искам да се преуморяваш. Какво искаш?

— Искам смях — рече той. — Ще се кача в стаята си. Доведи две момичета. Донеси малко уиски. Искам смях.

— Разбира се — каза Лазери. — Разбира се, Джо. И аз самият имам нужда от смях, след като ми изкара акъла.

Като се прибра в стаята си, запали всички лампи, свали плочата от грамофона и за миг помисли да я счупи. Все пак не можа. Пъхна я под леглото, сякаш да я скрие.

Взе да се разхожда из стаята, но болката отново го обхвана, сега по-зле от всякога. Седна на леглото и се разплака.

Когато Лазери и двете момичета влязоха в стаята, тя бе тъмна, само откъм банята проникваше малко светлина. Грамофонът свиреше, а боксьорът седеше на леглото с глава в ръцете си и плачеше.

— Махайте се отгук, дявол да ви вземе! — тихо каза той.

Без дума да каже, Лазери изведе двете момичета от стаята.

— Ще му мине — рече той.

— Мило дете — остана да повтаря боксьорът.

[1] Известни киноактьори. — Бел.ред. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.